

Pozměňovací návrh poslance Karla Fiedlera

k

vládnímu návrhu

zákona

kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) (sněmovní tisk 611)

Pozměňovací návrh

1. V Čl. I se za dosavadní bod 27 vkládá nový bod 28, který zní:

„ 28. V § 65 odstavec 3 zní:

„(3) Na žáky se při praktickém vyučování vztahují ustanovení zákoníku práce, která upravují pracovní dobu, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, péči o zaměstnance a pracovní podmínky žen a mladistvých, a další předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, s výjimkou ustanovení zákoníku práce a dalších právních předpisů stanovících práce a pracoviště zakázané mladistvým zaměstnancům; práce a pracoviště zakázané mladistvým zaměstnancům zákoníkem práce a dalšími právními předpisy mohou žáci při praktickém vyučování konat, pokud jsou nezbytné k naplnění rámcového vzdělávacího programu daného oboru vzdělání, a pokud jsou vykonávány pod soustavným odborným dozorem a organizací práce nebo jinými opatřeními je zajištěna dostatečná ochrana zdraví žáků.“ “

Následující body se přečíslují.

Odůvodnění:

V souladu s § 65 odst. 3 školského zákona se na žáky středních škol se při praktickém vyučování vztahují ustanovení zákoníku práce, která upravují pracovní dobu, bezpečnost a ochranu zdraví při práci, péči o zaměstnance a pracovní podmínky žen a mladistvých, a další předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci.

Uvedené řešení, které znamená, že na žáky se při praktickém vyučování vztahují stejná pracovněprávní pravidla jako na zaměstnance v pracovněprávních vztazích (byť žáci při praktickém vyučování do pracovněprávního vztahu se školou ani s firmou, na jejímž pracovišti praktické vyučování vykonávají, nevstupují), je zvoleno z důvodu maximální možné ochrany zdraví a bezpečnosti těchto žáků a snížení rizika nežádoucího poškození jejich zdraví.

Dosud bylo ve věci prací a pracovišť, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům (a v souladu s výše uvedeným také mladistvým žákům, tedy žákům starším 15 let a mladším 18 let, při praktickém vyučování) postupováno podle vyhlášky č. 288/2003 Sb. Tato vyhláška stanovila přísná, leč realizovatelná pravidla, která představovala určitý kompromis mezi maximální možnou mírou ochrany zdraví a bezpečnosti žáků a požadavky, které na přípravu na povolání kladou rámcové vzdělávací programy konkrétních oborů vzdělání formulované v zájmu dostatečných výstupních kompetencí absolventů těchto oborů vzdělání a jejich uplatnitelnosti na trhu práce.

Tato vyhláška však byla s účinností od 1. září 2015 nahrazena novou vyhláškou Ministerstva zdravotnictví vydanou v dohodě s Ministerstvem průmyslu a obchodu a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (vyhláška č. 180/2015 Sb., o pracích a pracovištích, které jsou zakázány těhotným zaměstnankyním, zaměstnankyním, které kojí, a zaměstnankyním-matkám do konce devátého měsíce po porodu, o pracích a pracovištích, které jsou zakázány mladistvým zaměstnancům, a o podmínkách, za nichž mohou mladiství zaměstnanci výjimečně tyto práce konat z důvodu přípravy na povolání (vyhláška o zakázaných pracích a pracovištích), která v řadě případů výrazně zpřísňuje pravidla pro styk mladistvých zaměstnanců (a žáků při praktickém vyučování) s některými chemickými látkami a chemickými směsmi, expozicemi prachu z tvrdých dřev apod. Uvedené ve svém důsledku v případě některých oborů vzdělání znamená nemožnost středních škol připravit žáky na výkon daného povolání a naplnit profil absolventa stanovený příslušným rámcovým vzdělávacím programem.

Jedná se zejména o tyto obory vzdělání:

28-44-M/01 Aplikovaná chemie,
33-54-H/01 Mechanik hudebních nástrojů,
33-56-H/01 Truhlář,
33-56-E/01 Truhlářská a čalounická výroba,
33-59-H/01 Čalouník,
28-57-H/01 Výrobce a dekoratér keramiky
16-01-M/01 Ekologie a životní prostředí,
82-41-M/12 Výtvarné zpracování keramiky a porcelánu,
82-41-M/11 Design interiéru.

V některých případech (zejména v případě čtyřletých „maturitních“ oborů vzdělání) lze situaci formálně částečně ošetřit přesunutím určité části praktického vyučování do doby, kdy žáci dosáhnou 18 let věku (*poznámka: skutečně je z hlediska ochrany zdraví těchto žáků rozdíl například 1 měsíce natolik markantní?*), v případě tříletých „učňovských“ oborů však toto řešení možné není!

Nehledě na skutečnost, že přesunutí všech „zakázaných“ praxí v rámci praktického vyučování až do posledního ročníku vzdělávání, by znamenalo, že si žáci nevytvoří dostatečné upevněné

pracovní návyky v daných oblastech. Takže by paradoxně mohlo dojít ke zvýšení rizika ohrožení zdraví těchto zaměstnanců po nástupu do reálného pracovního prostředí v důsledku nedostatečné odborné přípravy v rámci vzdělávání.

Dále toto přesunutí praktické přípravy do čtvrtého ročníku není reálné s ohledem na nutnost přípravy žáků k maturitní zkoušce také v rámci teoretických kompetencí. Navíc v rámci výstupů projektu Pospolu se hovoří o nutnosti prodloužení stávající odborné praxe (v maturitních oborech vzdělání obvykle 4 týdny) na 8 – 12 týdnů. To by mohlo být realizováno při stávající právní úpravě zakázaných prací a pracovišť také až v období plné svéprávnosti žáků, tedy ve 4. ročníku.

Stejně tak by v některých oborech vzdělání bylo možné žáky v rámci praktického vyučování připravovat pouze ve školním prostředí (například v případě oboru vzdělání Truhlář pouze v rámci školních dílen, ve kterých se bude účelově pracovat pouze s měkkými dřevy), uvedené řešení je však v příkrém rozporu s dlouhodobě prosazovaným posilováním propojení škol s reálnou praxí a firmami! Požadovat po firmách, aby ony přizpůsobily svá pracoviště za nemalých technických a finančních nákladů pouze pro účely výkonu praktického vyučování nezletilých žáků středních škol, není cesta správným směrem.

Nejjednodušším legislativním řešením by byla změna vyhlášky č. 180/2015 Sb., konkrétně jejího § 5 odst. 4, který již nyní umožňuje určité výjimky ze stanovených zákazů prací a pracovišť v případě prací, při nichž se mladiství zaměstnanci připravují na povolání, pokud jsou vykonávány pod soustavným odborným dozorem a organizací práce nebo jinými opatřeními je zajištěna dostatečná ochrana jejich zdraví. Okruh těchto výjimek je však příliš úzký a problém výše uvedených oborů vzdělání neřeší.

Dosavadní snahy odborných asociací (zejména CZESHA – Unie školských asociací) iniciovat u Ministerstva zdravotnictví změnu výše uvedeného ustanovení nebyly úspěšné, a neboť situace nesnese velkého časového odkladu (školy a firmy již nyní v praxi porušují tento právní předpis v zájmu naplnění povinností vyplývajících z příslušných rámcových vzdělávacích programů), navrhuji věc legislativně řešit změnou § 65 odst. 3 školského zákona.

Zdůrazňuji, že cílem tohoto návrhu není jakýmkoliv způsobem snížit či zpochybnit ochranu zdraví a bezpečnost nezletilých žáků připravujících se na výkon povolání. Pouze je nezbytné nahradit absolutní zákaz v této oblasti povinností maximální možné ochrany zdraví při využití všech přístupných a přiměřených ochranných prostředků a pomůcek, tak, aby se žák mohl dostatečným způsobem připravit na výkon stanoveného povolání v souladu s rámcovými vzdělávacími programy a potřebami trhu práce v České republice.